

Üniversite Öğrencilerinin Fonksiyonel Olmayan Tutumlarının İncelenmesi

Dr. Öğretim Üyesi Ata Pesen
Siirt Üniversitesi-Türkiye
atapesen@siirt.edu.tr

Öğr. Gör. Metin Çelik
Siirt Üniversitesi-Türkiye
metincelik@siirt.edu.tr

Özet:

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerin fonksiyonel olmayan tutumlarını çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Genel tarama deseninin kullanıldığı bu araştırmaya 1037 üniversite öğrencisi katılmıştır. Weismann ve Beck (1978) tarafından geliştirilen, Şahin ve Şahin (1992) tarafından Türkçeye uyarlanan "Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği" kullanılarak toplanan veriler SPSS 25 paket program ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda üniversite öğrencilerin fonksiyonel olmayan tutumları arasında sınıf, yaş, yaşanan yer, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu ve ekonomik durum değişkenlerinde anlamlı bir farklılık olmadığı buna karşın üniversite öğrencilerinden erkeklerin kadınlara göre daha yüksek düzeyde fonksiyonel olmayan tutumlara sahip olduğu, Mükemmeliyetçilik alt boyutunda otoriter ebeveyne sahip olan öğrencilerin demokratik ebeveyne sahip olan öğrencilere göre daha yüksek düzeyde fonksiyonel olmayan tutuma sahip olduğu belirlenmiştir.

Keywords: Eğitim, Üniversite, Öğrenci, Fonksiyonel olmayan tutum,

**E-Uluslararası Eğitim
Araştırmaları Dergisi,
Cilt: 10, Sayı: 2, 2019, ss. 1-13**

DOI: 10.19160/ijer.550840

Gönderim : 08.02.2019
Kabul : 27.05.2019

Önerilen Atıf

Pesen, A. & Çelik, M. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Fonksiyonel Olmayan Tutumlarının İncelenmesi, *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 10, Sayı: 2, 2019, ss. 1-13, DOI: 10.19160/ijer.550840

GİRİŞ

"İyi ve kötü diye bir şey yoktur, bunları düşüncelerimiz oluşturur" sözü ile Hamlet'te bilişsel yaklaşımın özetini yapan Shakespear, bireyin his ve eylemlerini değiştirmenin yolunun düşünceleri değiştirmekten geçtiğini vurgulamaktadır. Bilişsel kuramcılar bireyin düşünme, duygu ve davranış süreçlerinin nasıl işlediği üzerinde çalışırken, bireyin fonksiyonel olmayan tutumlarını yaşadığı olumsuz duyguların sebebi olarak kabul etmektedir (Akboy ve İkiz, 2007). Yani bireyin uyumlu veya uyumsuz davranışlarda bulunmasını sağlayan husus, durumun kendisi değil, bireyin durum ile ilgili bilişsel yorumlarıdır. Bilişsel yaklaşım, psikolojik rahatsızlıkların temelinde bireyin düşünce sistemindeki hataların olduğunu savunmaktadır (Kramer ve ark., 2014). Dolayısıyla bir rahatsızlığın ve duygusal durumun sebeplerini ortaya çıkarmak için kişinin düşünce sürecine ya da üzücü duruma verdiği tepkilerin zihinsel içeriğine odaklanmak gerekmektedir (Derubeis ve Beck, 1998).

İlk kez Beck (1976) tarafından depresyondaki bilişsel süreçleri açıklamak için kullanılan fonksiyonel olmayan tutumlar kavramı, başka insanlarla kurulan iletişim sonucu bireyde oluşan ve bireyin kendisiyle, diğerleriyle ve dünyayla ilgili oluşturduğu olumsuz inançlar (Beck, 2001) şeklinde tanımlanmaktadır. Çocukluk döneminde temelleri oluşan ve yaşam boyu gelişen fonksiyonel olmayan tutumlar kalıcı ve değişmez nitelikte görülmektedir. Bireyin gerçek performansını açığa çıkarmasını engelleyen, uç duygulara neden olan ve yaşanan günlük deneyimlerle değişmeyen nesnel olmayan fonksiyonel olmayan tutumlar, genellenmiş olup; bireyin hayatındaki her şeyi kontrol altına alabileceği, kendini iyi hissedebilmesi için başka bireylerin onayına ihtiyaç duyma gerekliliği ve başarılı olmak için bütün alanlarda başarı olması gerekliliği gibi katı düşünce ve inançlardan oluşmaktadır (Beck ve diğerleri, 1979).

Bireyin akılcı ve akılcı olmayan inançlarının toplamından oluşan "inanç sistemi" bireyin yorumlamalarının ve değerlendirmelerinin kaynağıdır. Kişinin amaca yönelik davranışlarına ve değerli hissetme duygularına olumlu etki eden, nesnel gerçeklikle uyumlu olan akılcı inançlar ve değerlendirmeler göreceli bir şekilde koşullara bağlı olarak değişmektedir. Gerçekliğin çarpıtılması olan mantıkdışı inançlar ise uygun olmayan duyguların sebebidir. Mutlak ve koşulsuz bir şekilde ifade edilen mantık dışı inançlar, çoğu durumda bireyin hedeflerine ulaşmasını da engellemektedirler (Ellis ve Dryden, 1997). Nelson-Jones'a (1982) göre, birey doğuştan getirdiği mantıksızlık eğilimi dolayısıyla bu düşüncelerin farkına varmaya karşı direnç gösterebilmektedir. Beck (2001), bu tür bireylerin kendilerini iyi hissetme düzeylerini artırabilmelerini sağlamak için düşüncelerinin hassas bir biçimde incelenmesi ve çarpıtılmış düşüncelerinin düzeltilmesi gerektiğini savunmaktadır. Şüphesiz sevdiği insanlar tarafından reddedilmek, varlığına yönelik bir saldırı veya başarısızlık gibi birtakım olaylar bütün insanları rahatsız eder. Fakat bazı bireyler olumlu veya nötr durumları bile olumsuz olarak değerlendirebilmektedir. Beck'e göre bu tür yanlış anlamalara ve hatalı varsayımlara neden olan bazı bilişsel çarpıtmalar şu şekilde sıralanabilir (Corey, 2005):

Keyfi Çıkarımlar: Duruma ilişkin kanıt ve destekleyiciler olmadan sonuçlar çıkarma.

Seçici Soyutlama: Toplam içeriğin göz ardı edildiği ancak sonuçları çok önemsiz olan ayrıntılara dayanılarak sonuç çıkarma.

Aşırı Genelleme: Tek bir durum referans alınarak genel inançlar oluşturma ve bu inançları farklı durum ve olaylara uygun olmayan bir şekilde uygulama.

Abartma ve Küçümseme: Herhangi bir olayı veya durumu gerektiğinden daha az veya daha fazla önemseme.

Kişileştirme: Herhangi bir ilişkilendirme gerektiren durum olmasa bile kendisiyle ilişkili olmayan durum veya olayları kendisiyle ilişkilendirme.

Etiketleme ve Yanlış Etiketleme: Bireyin geçmişteki kusur ve hatalarına göre kimliğini tanımlama.

Kutuplaşmış Düşünce: Herhangi bir durum veya olayı siyah" veya "beyaz" şeklinde katı bir şekilde sınıflama.

Birey, yanlış anlamalara ve hatalı varsayımlara neden olan akıldışı inançlarını besleyen bütün bilişsel çarpıtmaları yaşamında kendisi açısından önemli olan insanlardan öğrenmekte; kendisi de akıldışı batıl inançlar ve doğmalar yaratabilmektedir. Böylece birey kendisine zarar veren bu inançlara, öz telkin ve tekrar etme süreçleriyle sanki kendisine faydalı inançlanmış gibi davranarak katkı sunmaktadır. Oysa bireyin var olan mantıkdışı inançları gerçekte bireyin daha önceleri kendisine aşılana ve kendisinin pekiştirdiği işlevsel olmayan düşüncelerinin tekrarlanmasıdır (Corey, 2005).

Alan yazın incelendiğinde, fonksiyonel olmayan tutumlar bilişsel kuramın önemle üzerinde durduğu bir kavram olarak araştırmacılar tarafından birçok farklı kavramla ve uygulama yaklaşımlarıyla ilişkisi çalışılmıştır. Bunların bazıları; psikolojik uyum kavramı (Çelik, 2018); benlik saygısı ve utangaçlık (Demirbaş, 2009); problem çözme becerileri (Acar, 2013); aile danışmanlığı eğitimi alma (Gürkan ve Sezer, 2017); çeşitli değişkenler açısından (Bilgin, 2001), bilişsel grupla psikolojik danışma alma (Duy, 2003); yalnızlık (Wilbert ve Rupert 1986), depresyon (Kwon ve Oei,1992; Olinger, Kuiper ve Shaw, 1987); zorbalık eğilimi (Şahin ve Sarı, 2010); alkol bağımlılığının ortaya çıkma yaşı (Uğurlu, Uğurlu, Turhan ve Türkçapar, 2012); sosyal beceri eğitimi (Hahamcı ve Duy, 2005); beden imajı (Barlas, Karaca, Onan, Öz, Gürkan, Işık ve Sümeli, 2014) şeklindedir. Ayrıca araştırmacılar tarafından Akılcı Duygusal Davranışçı Kuramın önemli kavramlarından olan, fonksiyonel olmayan tutumlar kavramıyla oldukça benzerlik taşıyan akılcı olmayan inançlar kavramıyla ilgili birçok çalışma (Gündüz, 2006; Yurtal, 2001; Stebbins ve Pakenham, 2001; Kodan, 2003; Vandervoort, Divers ve Madrid, 1999; Bacanlı,2012; Önem, 2010; Can, 2009) yapılmıştır.

Yurtiçinde ve yurtdışında yapılan çalışmalar incelendiğinde, fonksiyonel olmayan tutumlar ve akıldışı inançlara ilişkin farklı yaşam dönemleri de dikkate alınarak kontrol odağından alkole başlama yaşına kadar geniş bir yelpazede çalışmışların yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalar genel itibariyle benlik kavramı, kontrol odağı gibi psikolojik birtakım kavramların fonksiyonel olmayan tutumlarla ilişkisi ve aile eğitimi gibi çeşitli psikoeğitsel çalışmaların veya bireysel ve grupla psikolojik danışma uygulamalarının bireyin fonksiyonel olmayan tutumlara etkisini inceleyen çalışmalardır. Özellikle cinsiyet, yaş, yerleşim yeri ve öğrenim durumu gibi temel değişkenlerin fonksiyonel olmayan tutumlarla ilişkisini inceleyen çalışmalar sınırlı sayıdadır.

Toplumun en eğitilmiş kesimini oluşturan ve toplumla hem eğitim aldıkları yıllarda hem meslek sahibi olunca sürekli etkileşim içerisinde olan üniversite öğrencilerinin toplumdaki bireyler üzerinde önemli etkileri bulunmaktadır. Bu açıdan bakıldığında hem bireyin hem de toplumun ruhsal sağlığı açısından önemli bir kavram olan üniversite öğrencilerinin fonksiyonel olmayan tutumlarının ele alınması önem arz etmektedir. Özellikle üniversite öğrencilerinin toplumla etkileşim düzeyleri ve toplum üzerindeki etkileri göz önüne alındığında üniversite öğrencilerinin fonksiyonel olmayan tutumları üzerinde etkili olan değişkenleri tespit etmek ve bu doğrultuda önleyici çalışmalar yapmak önem arz etmektedir. Aynı zamanda bu çalışma fonksiyonel olmayan tutumları cinsiyet, yaş, bölüm, sınıf, anne ve baba eğitim durumu, yer, ebeveyn tutumu ve ekonomik durum değişkenleri açısından incelediğinden elde edilecek bulgular üniversite öğrencilerine yönelik çeşitli eğitim programları, seminerler ve hazırlanacak müdahale programlarına katkı sağlayacaktır.

Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin fonksiyonel olmayan tutumlarını cinsiyet, sınıf, okudukları okul türü, yaş, yaşanan yer, anne ve baba eğitim durumu, ekonomik durum ve ebeveyn tutumu gibi çeşitli değişkenler açısından incelemektir.

YÖNTEM

Araştırma modeli:

Nicel araştırma yönteminin kullanıldığı bu araştırma betimsel tarama modeli türlerinden genel tarama modelinde yürütülmüştür. Genel tarama modelleri, "birden fazla elemandan oluşan bir

evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla, evrenin tümü veya ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir” (Karasar,2000).

Çalışma Grubu:

Bu araştırmanın evrenini 2018-2019 öğretim yılı güz döneminde Siirt Üniversitesinde okuyan yaklaşık 15000 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise random örnekleme ile araştırmaya gönüllü olarak katılan 1037 öğrenciden oluşturmaktadır. Tablo 1’de araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri verilmiştir.

Tablo 1: Öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin bilgiler

Değişkenler		f	%
Cinsiyet	Kadın	501	43,8
	Erkek	536	51,7
Sınıf	1. sınıf	336	32,4
	2. sınıf	250	24,1
	3. sınıf	231	22,3
	4. sınıf	220	21,2
Okul Türü	BESYO	112	10,8
	Eğitim Fak.	36	3,5
	Fen Edebiyat	29	2,8
	İlahiyat	271	26,1
	İktisat	146	14,1
	Mühendislik	91	8,8
	Sağlık	97	9,4
	Ziraat	73	7,0
	Veteriner	93	9,0
YADYO	26	2,5	
MYO	63	6,1	
Yaş	17-21	411	39,6
	21-25	568	54,8
	25-üzeri	34	3,3
Yaşanılan Yer	Köy	158	15,2
	Kasaba	15	1,4
	İlçe	247	23,8
	Şehir	480	46,3
	Büyük Şehir	137	13,2
Anne Eğitim Durumu	Okuryazar değil	495	47,7
	Okuryazar	128	12,3
	İlkokul	246	23,7
	Ortaokul	101	9,7
	Lise	51	4,9
	Lisans	16	1,5
Baba Eğitim Durumu	Okuryazar değil	131	12,6
	Okuryazar	124	12,0
	İlkokul	310	29,9
	Ortaokul	177	17,1
	Lise	171	16,5
	Lisans	111	10,7
Lisansüstü	13	1,3	
Ebeveyn Tutumu	Otoriter	319	30,8
	Demokratik	672	64,8
	İlgisiz	46	4,4
Ekonomik Durum	İyi	168	16,2
	Orta	782	75,4
	Kötü	87	8,4
Toplam		1037	100

Verilerin Toplanması ve Analizi:

Araştırmada veri toplama aracı olarak, üniversite öğrencilerin kişisel özelliklerinin belirlenmesine yönelik "Kişisel Bilgi Formu" ve Weismann ve Beck (1978) tarafından geliştirilen, Şahin ve Şahin (1992) tarafından Türkçeye uyarlanan "Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği" kullanılmıştır. Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği yedili likert tipli 40 madde ve 4 (mükemmeliyetçi tutum, onaylanma ihtiyacı, bağımsız tutum ve değişken tutum) boyuttan oluşan bir ölçektir. FOTÖ-A, olumsuz şemaların bir ürünü olarak depresif duygu durumuyla ortaya çıkan ara inançları değerlendirmeyi amaçlayan ölçेđin 2, 6, 12, 17, 24, 30, 35, 37, 40 numaralı maddeleri fonksiyonel tutumları belirlemeye dönük olması nedeniyle ters puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 40 en yüksek puan 280 olup toplam puan yükseldikçe, bireyin fonksiyonel olmayan tutumlarının sıklıkla ortaya çıktığı kabul edilir. Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık kat sayısı .79, madde-toplam puan korelasyonlarının ortalaması .34 olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin iki yarım test güvenilirliği ise $r=.72$ (Şahin ve Şahin, 1992) olup bu çalışma için hesaplanan Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı .801 dir. Verilerin analizinde SPSS 25 paket program kullanılmıştır. Değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için bağımsız gruplar için t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır.

BULGULAR

Öğrencilerin fonksiyonel olmayan tutumları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmek için bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır.

Tablo 2: Cinsiyet Değişkeni İçin Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	df	t	p
Mükemmeliyetçilik	Kadın	501	45,83	13,79	1035	-7,339	,000
	Erkek	536	52,77	16,63			
Onaylama	Kadın	501	37,31	10,41	1035	3,665	,000
	Erkek	536	39,73	10,85			
Bağımsızlık	Kadın	501	17,38	6,02	1035	-2,306	,021
	Erkek	536	18,27	6,38			
Değişkenlik	Kadın	501	19,02	4,73	1035	,727	,468
	Erkek	536	18,81	4,51			
Genel	Kadın	501	119,55	25,01	1035	-6,187	,000
	Erkek	536	129,60	27,30			

Tablo 2 incelendiğinde, öğrencilerin fonksiyonel olmayan tutumlarının cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği, ortaya çıkan anlamlı farkın mükemmeliyet, onaylama ve bağımsızlık boyutlarında olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin fonksiyonel olmayan tutumlarının sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır.

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin fonksiyonel olmayan tutumları arasında sınıf [$f = ,364$, $p > 0,05$], yaş [$f = ,697$, $p > 0,05$], yaşanan yer [$f = ,287$, $p > 0,05$], anne eğitim durumu [$f = ,573$, $p > 0,05$], baba eğitim durumu [$f = ,899$, $p > 0,05$] ve ekonomik durum [$f = ,564$, $p > 0,05$] değişkenlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Tablo 3: Fonksiyonel Olmayan Tutumlara İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi

		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
Sınıf	Gruplar arası	2269,81	3	576,606			
	Gruplar içi	735814,99	1033	712,309	1,062	,364	Yok
	Toplam	738084,81	1036				
Yaş	Gruplar arası	508,406	2	254,203			
	Gruplar içi	712193,002	1010	705,142	,360	,697	Yok
	Toplam	712701,408	1012				
Yer	Gruplar arası	3567,226	4	891,806			
	Gruplar içi	734517,586	2032	711,742	1,253	,287	Yok
	Toplam	738084,812	1036				
Anne Eğitim Durumu	Gruplar arası	2045,026	5	409,005			
	Gruplar içi	736039,786	1031	713,909	,573	,721	Yok
	Toplam	738084,812	1036				
Baba Eğitim Durumu	Gruplar arası	3846,492	6	641,082			
	Gruplar içi	734238,320	1030	712,853	,899	,495	Yok
	Toplam	738084,812	1036				
Ekonomik Durum	Gruplar arası	803,805	2	401,902			
	Gruplar içi	737281,007	1034	713,038	,564	,569	Yok
	Toplam	738084,812	1036				

Öğrencilerin fonksiyonel olmayan tutumlarının ebeveyn tutumlarına göre değişip değişmediğini tespit etmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Bulgulara Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Ebeveyn Tutumu Değişkenine Göre Fonksiyonel Olmayan Tutumlara İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
Mükemmeliyetçilik	Gruplar arası	1817,338	2	908,669			
	Gruplar içi	243861,507	1034	245,514	3,701	,025	Otoriter* - Demokratik
	Toplam	255678,845	1036				
Onaylama	Gruplar arası	71,390	2	35,695			
	Gruplar içi	118653,595	1034	114,752	,311	,733	Yok
	Toplam	118724,986	1036				
Bağımsızlık	Gruplar arası	71,365	2	35,683			
	Gruplar içi	40132,561	1034	38,813	,919	,399	Yok
	Toplam	40203,927	1036				
Değişkenlik	Gruplar arası	118,946	2	59,473			
	Gruplar içi	21980,755	1034	21,258	2,769	,061	Yok
	Toplam	22099,701	1036				
Genel	Gruplar arası	3800,098	2	1900,049			
	Gruplar içi	734284,714	1034	710,140	2,676	,069	Yok
	Toplam	738084,812	1036				

Tablo 4 incelendiğinde öğrencilerin fonksiyonel olmayan tutumlarının ebeveyn tutumlarına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmek için yapılan ANOVA testi

sonuçlarına göre, mükemmeliyet boyutunda fonksiyonel olmayan tutumları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir [$f = 3,701$, $p < 0,05$]. Ortaya çıkan anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için yapılan Post Hoc Tukey testine göre, ortaya çıkan anlamlı farkın otoriter ebeveyn ($Ort=51,24$), demokratik ebeveyn ($Ort=48,44$) ve ilgisiz ebeveyn ($Ort=51,00$) gruplarından otoriter ebeveyne sahip ğrenciler ($Ort=51,24$) ile demokratik ebeveyne sahip ğrenciler ($Ort=48,44$) arasında olduğu tespit edilmiştir. Buna göre otoriter ebeveyne sahip olan öğrencilerin daha yüksek düzeyde fonksiyonel olmayan tutumlara sahip oldukları söylenebilir.

SONUÇ, TARTIşMA VE ÖNERİLER

Araştırmada elde edilen sonuçlar fonksiyonel olmayan tutumların cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir. Fonksiyonel olmayan tutumlar leğinin alt boyutları olan mükemmeliyet, Onaylama ve Bağımsızlık alt boyutlarında erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre daha yüksek bir ortalamaya sahip oldukları tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde araştırma sonuçları ile paralellik gösteren çalışmalar olduğu gibi çelişen çalışmaların da olduğu görülmüştür. şahin ve Sarı (2010) ile Haliloğlu (2007) alışmalarında araştırma sonuçlarımız ile paralel bir şekilde erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla daha yüksek düzeyde fonksiyonel olmayan tutumlara sahip olduğunu; Yurtal (2001) niversite ğrencilerinin fonksiyonel olmayan tutumlarını incelediği çalışmasında suçlama eğiliminde erkekler lehine anlamlı bir farklılık olduğunu tespit etmiştir. Altıntaş (2006) fonksiyonel olmayan tutumlarda kadınların erkelere göre anlamlı düzeyde daha yüksek bir ortalamaya sahip olduklarını; Eryüksel (1996) kız öğrencilerin ana-babadan onay görme ihtiyacının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğunu; Çivitçi (2007), kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha yüksek fonksiyonel olmayan tutumlara sahip olduğunu; Lichtenberg ve Johnson (1992) kadınların onaylanma, yeterli ve başarı ihtiyacının yüksek olduğunu; Coleman ve Ganong (1989), kadın öğrencilerin sevilme ve onay isteği ile bağımlı olma puanlarının erkelere göre daha yüksek olduğunu bulgulamıştır. Buna karşın fonksiyonel olmayan tutumların cinsiyete bağlı olarak farklılaşmadığını (Topal, 2011; Gündoğdu, elikkaleli ve Çapri, 2003; Bilge, Arslan ve Doğan, 2000) belirleyen çalışmalar da bulunmaktadır. Konu ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde, cinsiyet değişkenin fonksiyonel olmayan tutumlar üzerinde farklı etkilere sahip olduğunu göstermektedir. Bunun sebebi olarak araştırmalara dahil edilen örneklem gruplarının birbirinden farklı özelliklere sahip olması kabul edilebilir. Araştırmada niversite ğrencilerinin mükemmeliyetçilik, onaylama ve bağımsızlık gibi fonksiyonel olmayan tutumlarda erkekler lehine anlamlı bir farklılık çıkmış olsa da fonksiyonel olmayan tutumlarda cinsiyet dışında birçok faktörün etkili olduğu kabul edilmektedir.

Araştırmada niversite öğrencilerin fonksiyonel olmayan tutumları arasında sınıf, yaş, yaşanılan yer, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu ve ekonomik durum değişkenlerinde anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Altıntaş (2006), fonksiyonel olmayan tutumların anne öğrenim düzeyi arttıka arttığını, buna karşın baba öğrenim düzeyine göre değişmediğini bulmuştur. Topal (2011) alışmasında eğitim fakültesi ğrencilerinin fonksiyonel olmayan tutumlarında anne-baba öğrenim durumu ve yaşamın çoğunun geçirildiği yere göre anlamlı bir farklılık bulmamıştır. Yurtal (2001) da niversite ğrencilerinin fonksiyonel olmayan tutumlarının sınıf değişkeni ve yerleşim birimine göre farklılaşmadığını tespit etmiştir. Beck'e (1995) göre, erken çocukluk yıllarında biçimlenmeye başlayan fonksiyonel olmayan tutumları etkileyen faktörler; erken çocukluk döneminde ebeveynlerin sunmuş olduğu eğitim, ebeveynlerin örnek alınması, bu dönemde elde edilen başarılar ve deneyimler ile çocukların yaşadığı rselenmelerdir. Dolaysıyla fonksiyonel olmayan tutumların kişinin büyüdüğü ve yaşamını sürdürdüğü çevreden çok içinde bulunduğu ortamın inanç ve değerlerinden daha fazla etkilendiği söylenebilir (Topal, 2011).

Araştırmada niversite ğrencilerinin fonksiyonel olmayan tutumlarının ebeveyn tutumlarına göre mükemmeliyetçilik alt boyutunda anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Ortaya çıkan anlamlı farkın otoriter ve demokratik tutma sahip ebeveynleri olan

öğrenciler arasında; otoriter ebeveyn tutumuna sahip öğrenciler lehine olduğu tespit edilmiştir. Buna göre otoriter ebeveynlere sahip öğrencilerin demokratik ebeveyn tutumuna sahip öğrencilere göre daha yüksek düzeyde fonksiyonel olmayan tutumlara sahip oldukları belirlenmiştir. Dolayısıyla küçük yaştan itibaren model olarak kabul edilen ebeveynlerin sahip oldukları fonksiyonel olmayan tutumların çocukların fonksiyonel olmayan tutumlarını şekillendirme gücüne sahip olduğu söylenebilir. Antony ve Swinson'a (2000) göre Mükemmeliyetçi bireylerin "ya hep ya hiç" şeklinde düşünce tarzına sahip olması "doğru" ile "yanlış" arasındaki olabilecek çok sayıda durumu göz ardı etmelerine sebep olmaktadır. Bu tür bireyler için siyah ve beyaz dışında renk yoktur. Otoriter tutuma sahip olan bireylerin çocuklarını yetiştirirken mükemmeliyet beklentileri demokratik ve serbest ebeveyn tutumuna göre daha yüksek düzeyde olduğundan otoriter tutumun fonksiyonel olmayan tutumları geliştirmede daha etkili olduğu söylenebilir.

Araştırma elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

Araştırmacılar için öneriler:

1. Araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinden erkeklerin kadınlara göre daha yüksek düzeyde fonksiyonel olmayan tutumlara sahip olduğu belirlenmiştir. Nitel çalışmalar yapılarak erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre neden daha fazla fonksiyonel olmayan tutuma sahip oldukları araştırılabilir.
2. Mükemmeliyetçilik alt boyutunda otoriter ebeveynlere sahip olan öğrencilerin demokratik ebeveynlere sahip olan öğrencilere göre daha yüksek düzeyde fonksiyonel olmayan tutuma sahip olduğu belirlenmiştir. Ebeveyn ve çocuklarının birlikte çalışma grubuna dahil edildiği ilişkisel çalışmalar yapılabilir.

Uygulayıcılar için öneriler:

1. Üniversitelerin Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı bünyesinde istihdam edilen psikolojik danışmanlar aracılığı ile üniversite öğrencilerine Fonksiyonel olmayan tutumlarının azaltılmasına yönelik seminerler düzenlenebilir.
2. Okullardaki rehberlik programlarında düzenlemeler yapılarak erken yıllardan itibaren fonksiyonel olmayan tutumların azaltılmasına yönelik faaliyetler yapılabilir.
3. Okullarda verilen rehberlik hizmetlerinde müşavirlik hizmeti kapsamında ebeveynlerin fonksiyonel olmayan tutumlarının azaltılmasına yönelik seminerler düzenlenebilir.

KAYNAKÇA

- Acar, K. (2013). *Futbol eğitimi alan çocuklarda problem çözme becerilerinin ve fonksiyonel olmayan tutumların incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi / Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Konya.
- Akboy, R. ve İkiz, E. (2007). Psikolojik danışma ve rehberlikte çağdaş bir anlayış. Ankara: Nobel.
- Altıntaş, G. (2006). *Liseli ergenlerin kişiler arası iletişim becerileri ile akılcı olmayan inançları arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Antony, M. M., & Swinson, R.P. (2000). *Mükemmeliyetçilik: dost sandığımız düşman* (Çev: A. Açıkgöz.). İstanbul: Kuraldışı Yayıncılık.
- Bacanlı, F. (2012). Kariyer karar verme güçlükleri ve meslek seçimine ilişkin akılcı olmayan inançların ilişkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(37), 86-95.
- Barlas, G. Ü., Karaca, S., Onan, N., Öz, Y. C., Gürkan, A., Işık, I., & Sümeli, F. (2014). Estetik cerrahi hastalarında beden imajı, işlevsel olmayan tutumlar ve depresyon. *Türk Plastik, Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi Dergisi*, 22(3), 108-113.
- Beck A.T., Rush, A.J., Shaw, B.F. ve Emery, G. (1979). *Cognitive therapy of depression*. New York: The Guilford Press.
- Beck, A.T. (1976). *Bilişsel terapi ve duygusal bozukluklar*. (Çev. V. Öztürk ve A. Türkcan). İstanbul: Litera Yayıncılık.
- Beck, J., (1995). *Cognitive therapy: Basics and Beyond*. New York: Guilford Press.

- Beck, J.S. (2001). *Bilişsel terapi temel ilkeler ve ötesi*. (Çev. N.H. şahin). Anlara: Türk Psikologlar Derneği.
- Bilge, F., Arslan, A. ve Doğan, ř. (2000). Ankara ili sığınma evine başvuran kadınların problem çözme becerilerini değerlendirmeleri, akılcı olmayan düşünceleri, kızgınlık, umut ve özsaygı düzeylerine ilişkin karşılaştırmalı bir inceleme. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 11 (13), 19–32.
- Bilgin, M. (2001). Üniversite Öğrencilerinin Değerlerinin ve Fonksiyonel Olmayan Tutumlarının Bazı Değerşkenler Açısından İrdelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(8), 40-48.
- Can, Ö. (2009). *Üniversite öğrencilerinin akılcı olmayan inançları ve karar verme stillerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri, Konya.
- Coleman, M. ve Ganong, L. H. (1989). Sex, sex-roles and irrational beliefs. *Psychological Reports*, 61,631–638.
- Corey, G. (2005). *Psikolojik danışma, psikoterapi kuram ve uygulamaları*. (Çev. T. Ergene), Ankara: Mentis Yayıncılık.
- Çelik, M. (2018). *Üniversite öğrencilerinin kişisel ve sosyal uyum düzeylerinin fonksiyonel olmayan tutumlar ve çeşitli değerşkenler açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İnönü Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri, Malatya.
- Çivitçi, A. (2007). Ergenlerde Mantıkdışı İnançlar; Sosyodemografik Değerşkenlere Göre Bir İnceleme, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, (2).
- Demirbaş, E. (2009). *Lise öğrencilerinin utangaçlık ve benlik saygılarının fonksiyonel olmayan tutumlar açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Derubeis, R. J. And Beck, A. T. (1988). "Cognitive therapy." In K. S. Dobson (Ed.), *Handbook of cognitive-behavioral therapies*. (p.p. 273-306). NewYork: Guilford Press.
- Duy, B. (2003). *Bilişsel Davranışçı Yaklaşıma Dayalı Gurupla Psikolojik Danışmanın Yalnızlık ve Fonksiyonel Olmayan Tutumları Üzerindeki Etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ellis, A ve Dryden, W. (1997). *The practice of rational emotive behavior therapy*. (2.bs.), Inc: New York: Springer Publishing Company.
- Eryüksel, G. (1996). Ana-baba ve ergen ilişkilerinin davranışsal aile sistemleri modeline göre değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 11(38), 1-17.
- Gündoğdu, M., Çelikkakeli, Ö. ve Çapri, B. (2003). Üniversite öğrencilerinde akılcı olmayan inançlar ve dindarlık. *VII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi*, 9–11 Temmuz, Malatya.
- Gündüz, B. (2006). Öğretmenlerde akılcı olmayan inançların kişisel ve mesleki değerşkenlere göre incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(11),75-95.
- Gürgen, U. ve Sezer, F., (2017). Aile Danışmanlığı Eğitimiminin Özsaygı ve Fonksiyonel Olmayan Tutumlara Etkisi, *Education Sciences (NWSAES)*, 12(3): 94-106, DOI: 10.12739/NWSA.2017.12.3.1C0671.
- Hahamcı, Z. ve Duy, B. (2005). Bilişsel Davranışçı Yaklaşıma Dayalı Sosyal Beceri Eğitimiminin Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyleri ve Fonksiyonel Olmayan Tutumları Üzerindeki Etkisi. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi*, 4(7), 3-20.
- Haliloğlu, S. (2007). *Ortaöğretim 9. sınıf öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri, bağlanma biçimleri ve işlevsel olmayan tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Malatya İli Örneği)*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Karasar, N. (2000). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri: Kavramlar, İlkeler, Terimler*, Nobel Yayın Dağıtım, 10. Baskı, Ankara.
- Kodan, S. (2013). Üniversite öğrencilerinde umutsuzluk ve akılcı olmayan inanışlar arasındaki ilişkinin çeşitli değerşkenler açısından incelenmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 175-190.
- Kramer, G.P, Berntein, D.A. ve Phares, V. (2014). *Klinik psikolojiye giriş*. (Çev. Ed. İ. Dağ). Ankara: Mentis Yayıncılık.
- Kwon S. & Oei T.P.S. (1992). Differential causal roles of dysfunctional attitudes and automatic thoughts in depression. *Cognitive Therapy and Research*, 16,309-328.
- Lichtenberg, J.; W., Johnson ve D. DeVore. (1992). Physical illness and subscription to Ellis's irrational beliefs. *Journal of Counseling and Development*, 71 (2), 157-163.
- Nelson-Jones, R. (1982). *Danışma psikolojisi kuramları*. F. Akkoyun (Çev.Edt. F. Akkoyun). Ankara: Cassell Educational.
- Olinger, L. J., Kuiper, N. A., & Shaw, B. F. (1987). Dysfunctional attitudes and stressful life events: An interactive model of depression. *Cognitive Therapy and Research*, 11(1), 25-40.<http://dx.doi.org/10.1007/BF01183130>
- Önem, Ç. (2010). *Üniversite öğrencilerinin öfke ve öfkeyi ifade etme biçimlerinin akılcı olmayan inançlar ve bazı değerşkenler açısından incelenmesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

- Şahin, M., & Sarı, S. V. (2010). Ergenlerde görülen zorbalık eğiliminin bilişsel çarpıtmalar ve fonksiyonel olmayan tutumlarla ilişkisi (A Comparison of Peer Bullying among High School Students in Iran and Turkey). *Akademik Bakış Dergisi*, 20, 1-14.
- Şahin, N.H., & Şahin, N. (1992). How dysfunctional are the dysfunctional attitudes in another culture? *British Journal of Medical Psychology*, 65(1), 17-26
- Savaşır I. & Hisli-Şahin N. (1997). *Bilişsel-Davranışçı Terapilerde Değerlendirme: Sık Kullanılan Ölçekler*. Türk Psikologlar Derneği Yayınları: Ankara.
- Stebbins, P. & Pakenham, K. I. (2001). Irrational schematic beliefs and psychological distress in caregivers of people with traumatic brain injury. *Rehabilitation Psychology*, 46(2), 178–194.
- Topal, H. (2011). Eğitim fakültesi öğrencilerinin kişilerarası problem çözme becerileri ve yönelimleri ile fonksiyonel olmayan tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Unpublished master's thesis, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana*.
- Uğurlu G.K., Uğurlu, M., Turhan, L. & Türkçapar, M, H. (2012). Dysfunctional Attitudes in Alcohol Dependents: A Comparative Study. *Bilişsel Davranışçı Psikoterapi ve Araştırmalar Dergisi*. 2012;1(2):113–20.
- Vandervoort, D., Divers, P. P. ve Madrid, S. (1999). Ethno-culture, anxiety, and irrational beliefs. *Current Psychology*, 18 (3), 287–293.
- Weissman, A. N., & Beck, A. T. (1978). *Development and validation of the Dysfunctional Attitude Scale: A preliminary investigation*. Chicago, USA.
- Wilbert, J. R. & Rupert, P. A. (1986). Dysfunctional attitudes, loneliness, and depression in college students. *Cognitive Therapy and Research*, 10 (1), 71-77.
- Yurtal, F. (2001). Akılcı olmayan inançların bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 15, 41-48.

Examination of Dysfunctional Attitudes of University Students

Dr. Ata Pesen
Siirt University-Turkey
atapesen@siirt.edu.tr

Metin elik (Lecturer)
Siirt University-Turkey
metincelik@siirt.edu.tr

Abstract

The aim of this study is to examine the dysfunctional attitudes of university students in terms of various variables. 1037 university students participated in this research which used general survey design. Data collected through "Dysfunctional Attitudes Scale" developed by Weismann and Beck (1978) and adapted to Turkish by Sahin and Sahin (1992) was analyzed with SPSS 25 package program. As a result of the research, it was found that there was no significant difference between the dysfunctional attitudes of university students in terms of class, age, settlement, maternal education status, father's educational status and economic status, whereas it was determined that male university students had higher dysfunctional attitudes than females. In the sub-dimension of perfectionism, it was determined that students who had authoritarian parents had higher dysfunctional attitudes than those with democratic parents.

Keywords: Education, University, Student, Dysfunctional attitudes

**E-International Journal
of Educational Research,
Vol: 10, No: 2, 2019, pp. 1-13**

DOI: 10.19160/ijer.550840

Received: 08.02.2019
Accepted: 27.05.2019

Suggested Citation:

Pesen, A. & elik, M. (2019). Examination of Dysfunctional Attitudes of University Students , *E-International Journal of Educational Research*, Vol:10, No: 2, 2019, pp. 1-13, DOI: 10.19160/ijer.550840

EXTENDED ABSTRACT

Problem: *The individual learns all the cognitive distortions that feed his irrational beliefs, which lead to misunderstandings and erroneous assumptions, from people who are important to him in his life; he can also create irrational superstitions and dogmas. Thus, the individual contributes to these beliefs which harm him / herself by pretending that they are useful beliefs through self-suggestion and repetition processes. However, the individual's irrational beliefs are in fact a repetition of the dysfunctional ideas of the individual, that have been previously instilled in him, and which he had consolidated (Corey, 2005). In the literature, the relationship of dysfunctional attitudes with many different concepts and application approaches have been studied by researchers as a concept that emphasizes the importance of cognitive theory: Concept of psychological adjustment (Çelik, 2018); self-esteem and shyness (Demirbas, 2009); problem solving skills (Acar, 2013); receiving family counseling (Gurgan ve Sezer, 2017); in terms of different variables (Bilgin, 2001); Psychological counseling with a cognitive group (Duy, 2003); loneliness (Wilbert and Rupert 1986); depression (Kwon & Oei, 1992; Olinger, Kuiper, & Shaw, 1987); bullying tendency (Şahin and Sarı, 2010); age of alcohol dependence (Ugurlu, Ugurlu, Turhan & Turkcapar, 2012); social skills training (Hahamci and Duy, 2005); body image (Barlas, Karaca, Onan, Oz, Gurkan, Isik & Sümeli, 2014). Furthermore, many studies have been carried out by researchers on the concept of irrational beliefs that are very similar to the concept of dysfunctional attitudes, one of the important concepts of Rational Emotional Behavioral Theory: (Gunduz, 2006; Yurtal, 2001; Stebbins and Pakenham, 2001; Kodan, 2003; Vandervoort, Divers and Madrid, 1999; Bacanlı, 2012; Onem, 2010; Can, 2009).*

When the studies conducted in Turkey and abroad are examined, it is seen that a wide range of studies ranging from the locus of control to the starting age of alcohol have been made considering the different life periods of dysfunctional attitudes and irrational beliefs. These studies are in general the studies which examine the relationship of a series of concepts like self, locus of control with dysfunctional attitudes, and the effects of various psycho-educational studies such as family education or individual and group counseling practices on dysfunctional attitudes. Studies especially examining the relationship of basic variables such as gender, age, place of residence and educational status with dysfunctional attitudes are limited.

The aim of this study is to examine the dysfunctional attitudes of university students in terms of various variables. The university students, who constitute the most educated part of the society and who are in constant interaction with the community both in the years of education and in their professional life, have important effects on the individuals in the society. From this point of view, studies should be carried out by the researchers in order to better understand the nature of the dysfunctional attitudes of the university students, which may have a negative impact on both their and society's mental health. In this study, it is aimed to determine various variables that affect dysfunctional attitudes in order to understand the nature of dysfunctional attitudes of university students. At the same time, as this study examines the dysfunctional attitudes in terms of gender, age, department, class, mother and father education status, place, parental attitude and economic status, the findings will contribute to various training programs, seminars and intervention programs for university students.

Method: *The present study is quantitative and it was conducted in the general survey model, one of the descriptive survey types. The population of the study consisted of around 13000 students studying at Siirt University during the 2018-2019 fall term. The sample of the study consisted of 1037 students voluntarily participating in the study. "Personal Information Form" for personal characteristics of university students and "Dysfunctional Attitude Scale" I developed by Weismann and Beck (1978) and adapted to Turkish by Sahin and Sahin (1992) were used as data collection tools in the study. SPSS 25 package program was used for data analysis. To test whether there was any significant difference between variables, independent samples t test and One-way analysis of variance (ANOVA) were conducted.*

Findings: *The results obtained in the study showed that dysfunctional attitudes differed significantly according to gender variable. It was found that male students had a higher average than the female students in the sub-dimensions of perfectionism, approval and independence, the sub-dimensions of dysfunctional attitudes scale. Reviewing literature, it was discovered that there were studies in parallel with the results of our research (Şahin ve Sarı, 2010; Haliloğlu, 2007; Yurtal, 2001) as well as the studies that contradicted our research results (Altıntaş 2006; Eryüksel, 1996; Çivitçi, 2007; Lichterberg ve Johnson, 1992; Coleman ve Ganong, 1989). On the other hand, there were studies determining that dysfunctional attitudes did not differ depending on gender (Topal, 2011; Gündoğdu, Çelikkaleli ve Çapri, 2003; Bilge, Arslan ve Doğan, 2000) Going over the researches about the subject, it was uncovered that gender variable had different effects on dysfunctional attitudes. The reason for this might be that the sample groups included in the researches had different characteristics. Although there was a significant difference in favor of males in dysfunctional attitudes such as perfectionism, approval and independence, there were many factors other than gender affecting dysfunctional attitudes.*

In the research, no significant difference was found between the dysfunctional attitudes of university students in terms of class, age, place of residence, maternal education status, father's educational status and economic status. Altintas (2006), found that dysfunctional attitudes increased as the level of maternal education increased but did not change according to father's educational status. In the study by Topal (2011), it was found that there was no significant difference in the dysfunctional attitudes of the students in the faculty of education according to the parents' education status and the place where most of the life was spent. Yurtal (2001) found that dysfunctional attitudes of university students did not differ according to class variable and settlement. According to Beck (1995), factors affecting dysfunctional attitudes that began to take shape in early childhood years; the education provided by the parents in the early childhood period, the following the footsteps of their parents, the achievements and experiences gained during this period and the traumas experienced by the children. Therefore, it can be said that dysfunctional attitudes are more affected by the belief and values of the environment rather than the environment in which the person grows and lives (Topal, 2011).

In the study, it was determined that the dysfunctional attitudes of university students showed a significant difference in perfectionism sub-dimension according to parental attitudes. This significant difference was in favor of students with authoritarian parental attitudes among students with parents who have authoritarian and democratic attitudes. Accordingly, it was determined that students with authoritarian parents had higher dysfunctional attitudes than those with democratic parental attitudes. Therefore, it can be said that dysfunctional attitudes of parents who are accepted as a model from a young age have the power to shape the dysfunctional attitudes of children. According to Antony and Swinson (2000), the perfectionist individuals have a "all or nothing" way of thinking, causing them to ignore the many situations that may be between "right" and "wrong". There is no color other than black and white for such individuals. Compared to the democratic and free parental attitudes, as perfectionist expectations of parents with authoritarian attitudes are higher while raising their children, it can be said that authoritarian attitudes are more effective in developing dysfunctional attitudes.